«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»
Ректори Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор
__________ Золотухин А.В
«___» __________ соли 2026

ТАҚРИЗИ МУАССИСАИ ПЕШБАР

ба диссертатсияи Файзуллозода Айнулло Қудратулло дар мавзуи «Таҳқиқоти криминалистии хусусиятҳои тактикаи азназаргузаронии ҷои ҳодиса», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ

Мутобиқати мавзуъ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Таҳқиқоти диссертатсионии Файзуллозода Айнулло Қудратулло дар мавзуи «Таҳқиқоти криминалистии хусусиятҳои тактикаи азназаргузаронии ҷои ҳодиса», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ, ки аз рӯйи он ба Шурои диссертатсионӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз санаи 01.04.2022 №95/шд ва 25.10.2024 №407/шд ҳуқуқи қабули диссертатсияҳо барои ҳимоя дода шудааст, мувофиқ мебошад.

Мубрамии мавзуи таҳқиқот. Дар шароити ташаккули низоми муосири адолати судии ҷиноятӣ ва рушди шаклу усулҳои нави содиршавии ҷиноятҳо, масъалаи таъмини самаранокии фаъолияти мақомоти таҳқиқ ва тафтишоти пешакӣ аҳаммияти махсус пайдо намудааст. Яке аз омилҳои асосии муваффақияти тафтиши ҷиноятҳо аз сифати гузаронидани амалҳои тафтишотӣ, махсусан азназаргузаронии ҷои ҳодиса вобастагӣ дорад. Маҳз дар ҷараёни гузаронидани ин амали тафтишотӣ қисми зиёди иттилооти дорои аҳаммияти исботкунӣ, осори моддии ҷиноят, далелҳои шайъӣ ва дигар маълумоти криминалистӣ ошкор, сабт ва гирифта мешаванд, ки онҳо барои муайян намудани

механизми содиршавии ҷиноят, ошкор намудани шахси ҷинояткор ва исботи ҳолатҳои барои парвандаи ҷиноятӣ аҳаммиятдошта заминаи асосӣ мегарданд.

Таҳлили амалияи тафтишотӣ нишон медиҳад, ки камбудиҳои ҷойдошта дар тактикаи гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса то ҳол боиси аз байн рафтани осори ҷиноят, сабти нопурраи вазъи ҷои ҳодиса, роҳ додан ба хатогиҳои тактикӣ ва мурофиавӣ, инчунин коҳиш ёфтани арзиши исботкунандаи далелҳои ҷамъовардашуда мегарданд. Ин ҳолатҳо ба самаранокии фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқ таъсири манфӣ расонида, дар баъзе мавридҳо ба душвор гардидани ошкор ва тафтиши пурраи ҷиноятҳо оварда мерасонанд.

Зарурати таҳқиқи илмии мавзӯъ инчунин аз он бармеояд, ки дар шароити рушди босуръати технологияҳои рақамӣ, татбиқи воситаҳои муосири техникӣ-криминалистӣ, истифодаи технологияҳои рақамии сабти иттилоот, инчунин афзоиши ҷиноятҳои дорои хусусияти технологӣ ва трансмиллӣ, талабот нисбат ба тактикаи гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса ба таври назаррас тағйир ёфтааст. Дар чунин шароит такмили асосҳои назариявӣ ва таҳияи тавсияҳои амалии криминалистӣ оид ба ташкил ва гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса яке аз самтҳои муҳими рушди илми криминалистика ба ҳисоб меравад.

Бо вуҷуди он ки масъалаҳои алоҳидаи тактикаи азназаргузаронии ҷои ҳодиса дар осори олимони маъруфи криминалист, мавриди таҳқиқ қарор гирифтаанд, як қатор масъалаҳои назариявӣ ва амалӣ, бахусус масъалаҳои вобаста ба истифодаи имкониятҳои технологияҳои муосир, такмили тавсияҳои тактикӣ ва мутобиқ намудани онҳо ба қонунгузорӣ ва амалияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, то ҳол таҳқиқи мукаммалро талаб менамоянд.

Дар Ҷумҳурии Тоҷикистон масъалаҳои такмили фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқ, таҳкими қонуният, баланд бардоштани сифати тафтиши пешакӣ ва истифодаи дастовардҳои илми криминалистика ҳамчун яке аз самтҳои муҳими сиёсати ҳуқуқии давлат эътироф гардидаанд. Аз ин рӯ, таҳқиқи илмии хусусиятҳои тактикаи гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса на танҳо аҳаммияти назариявӣ, балки аҳаммияти баланди амалӣ дошта, метавонад барои такмили методикаи тафтишоти ҷиноятҳо, баланд бардоштани сифати ҷамъоварӣ ва таҳқиқи далелҳо, инчунин рушди илми криминалистика ва амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон мусоидат намояд.

Бо назардошти гуфтаҳои боло, мавзӯи рисолаи илмӣ «Таҳқиқоти криминалистии хусусиятҳои тактикаи гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса» аз ҷиҳати назариявӣ ва амалӣ мубрам буда, таҳқиқи ҳамаҷонибаи он ба рушди минбаъдаи илми криминалистика, такмили қонунгузории мурофиавии ҷиноятӣ ва баланд бардоштани самаранокии фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқ мусоидат хоҳад кард.

Дараҷаи асоснокии гузориши илмӣ, хулосаю пешниҳод, ки дар диссертатсия оварда шудааст. Дараҷаи асоснокии натиҷаҳои илмӣ, хулоса ва пешниҳодҳои дар диссертатсия пешниҳодгардида бо истифодаи маҷмӯи усулҳои умумии илмӣ ва махсуси таҳқиқоти ҳуқуқӣ, аз ҷумла усулҳои таҳлили мантиқӣ, ҳуқуқӣ-муқоисавӣ, таърихӣ-ҳуқуқӣ, системавӣ, оморӣ ва криминалистӣ таъмин карда шудааст.

Асоснокии хулосаҳои диссертатсия ба омӯзиш ва таҳлили ҳамаҷонибаи санадҳои байналмилалӣ, Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кодекси мурофиавии ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии миллӣ, инчунин осори олимони ватанӣ ва хориҷӣ дар соҳаи криминалистика, мурофиаи ҷиноятӣ ва фаъолияти судию тафтишотӣ такя менамояд.

Дар рафти таҳқиқот амалияи мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва мақомоти тафтишоти пешакии Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса мавриди омӯзиш ва таҳлил қарор гирифтааст. Натиҷаҳои таҳлил бо маводи амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ муқоиса гардида, барои муайян намудани мушкилоти мавҷуда ва таҳияи тавсияҳои илмӣ ва амалӣ истифода шудаанд.

Хулоса ва пешниҳодҳои илмии муаллиф дар асоси таҳлили назарияи муосири криминалистика, таҷрибаи амалии фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия гардида, аз ҷиҳати илмӣ ва мантиқӣ асоснок мебошанд. Онҳо бо мақсади такмили асосҳои назариявии тактикаи гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса, баланд бардоштани самаранокии фаъолияти мақомоти тафтишоти пешакӣ ва такмили амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ пешниҳод шудаанд.

Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқот инчунин бо мутобиқати онҳо ба ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқот, истифодаи сарчашмаҳои боэътимоди илмӣ, таҳлили интиқодии маводи назариявӣ ва амалии мавҷуда, инчунин санҷиши натиҷаҳои бадастомада дар фаъолияти амалии мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва муҳокимаи онҳо дар конференсияҳои илмӣ ва нашри мақолаҳои илмӣ таъмин карда шудааст.

Навгонии илмии таҳқиқ ва саҳеҳияти натиҷаҳои гирифташуда. Навгонии илмии таҳқиқ аз он иборат аст, ки дар диссертатсия бори аввал дар доираи илми криминалистикаи Ҷумҳурии Тоҷикистон хусусиятҳои тактикаи гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса бо дарназардошти талаботи қонунгузории мурофиавии ҷиноятӣ, дастовардҳои муосири илми криминалистика ва таҷрибаи амалии мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ба таври комплексӣ мавриди таҳқиқ қарор гирифтаанд.

Дар раванди таҳқиқ мафҳум, моҳият ва хусусиятҳои тактикии азназаргузаронии ҷои ҳодиса дақиқ гардида, ҷойгоҳ ва нақши он дар низоми амалҳои тафтишотӣ аз нуқтаи назари назариявӣ ва амалӣ асоснок карда шудааст. Омилҳои асосие, ки ба самаранокии гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса таъсир мерасонанд, муайян ва гурӯҳбандӣ гардида, роҳҳои такмили таъминоти ташкилӣ, тактикӣ ва техникӣ-криминалистии ин амали тафтишотӣ пешниҳод шудаанд.

Дар диссертатсия тавсияҳои илмӣ ва амалии нав оид ба такмили тактикаи гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса таҳия шудаанд, ки онҳо ба баланд бардоштани сифати ошкор, сабт, гирифтан ва ҳифзи осори ҷиноят, истифодаи самараноки воситаҳои техникӣ-криминалистӣ, инчунин таъмини пуррагӣ ва эътимоднокии ҷамъоварии далелҳо равона гардидаанд.

Навгонии илмии таҳқиқ инчунин дар он ифода меёбад, ки дар асоси таҳлили қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, таҷрибаи давлатҳои хориҷӣ ва амалияи мақомоти ҳифзи ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон як қатор пешниҳодҳои асоснок оид ба такмили қонунгузории мурофиавии ҷиноятӣ ва фаъолияти амалии мақомоти тафтишоти пешакӣ таҳия шудаанд.

Саҳеҳият ва эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ бо истифодаи методологияи муосири таҳқиқоти илмӣ, таҳлили интиқодии адабиёти илмӣ, омӯзиши қонунгузории миллӣ ва байналмилалӣ, таҳқиқи амалияи ҳуқуқтатбиққунӣ, инчунин мутобиқати хулосаҳои илмӣ ба ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқот таъмин гардидааст. Натиҷаҳои бадастомада аз ҷиҳати илмӣ асоснок буда, бо таҳлили назариявӣ ва маводи амалияи тафтишотӣ тасдиқ шудаанд ва метавонанд барои рушди илми криминалистика, такмили қонунгузорӣ ва баланд бардоштани самаранокии фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқ истифода шаванд.

Аҳаммияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия.

Натиҷаҳои диссертатсия бо талаботи Консепсияи сиёсати ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки ба такмили қонунгузорӣ, таҳкими қонуният, баланд бардоштани самаранокии фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва татбиқи дастовардҳои илми ҳуқуқшиносӣ дар амалия равона гардидааст, мувофиқат намуда, дорои аҳаммияти муҳими илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоӣ мебошанд.

Аҳаммияти илмии таҳқиқот дар он ифода меёбад, ки асосҳои назариявии тактикаи гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса дар илми криминалистика такмил дода шуда, мафҳум, мазмун, принсипҳо ва хусусиятҳои криминалистии он дар асоси таҳлили қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, дастовардҳои илми криминалистика ва таҷрибаи ҳуқуқтатбиққунӣ мушаххас карда шудаанд. Хулоса ва пешниҳодҳои илмии таҳқиқот метавонанд ҳамчун заминаи назариявӣ барои рушди минбаъдаи илми криминалистика, такмили методикаи таҳқиқи ҷиноятҳо ва анҷом додани таҳқиқоти илмии минбаъда истифода шаванд.

Аҳаммияти амалии таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки тавсияҳои таҳияшуда ба такмили фаъолияти мақомоти таҳқиқ, тафтишоти пешакӣ, прокуратура ва дигар мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ҳангоми гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса равона шудаанд. Татбиқи онҳо ба иҷрои самараноки.

Дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ. Эътимоднокӣ, дурустӣ ва асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ бо истифодаи методологияи муосири таҳқиқоти илмии ҳуқуқӣ ва криминалистӣ, риояи принсипҳои объективият, низомнокӣ, ҳамаҷонибагӣ ва муқоисавӣ таъмин карда шудаанд. Дар раванди таҳқиқ маҷмӯи усулҳои умумии илмӣ ва махсуси ҳуқуқшиносӣ, аз ҷумла усулҳои таҳлили мантиқӣ, таърихӣ-ҳуқуқӣ, муқоисавӣ-ҳуқуқӣ, таҳлили системавӣ, оморӣ ва криминалистӣ истифода гардидаанд.

Дурустии натиҷаҳои таҳқиқ ба омӯзиши ҳамаҷонибаи Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Кодекси мурофиавии ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон, дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, санадҳои байналмилалии эътирофнамудаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин осори олимони ватанӣ ва хориҷӣ дар соҳаи криминалистика, мурофиаи ҷиноятӣ ва назарияи далелҳо асос ёфтааст.

Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ инчунин бо таҳлили амалияи мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва мақомоти тафтишоти пешакии Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса таъмин гардидааст. Дар ҷараёни таҳқиқ таҷрибаи ҳуқуқтатбиққунӣ

мавриди омӯзиш қарор гирифта, натиҷаҳои он бо муқарраротиқонунгузорӣ ва дастовардҳои илми криминалистика муқоиса ва арзёбӣ шудаанд. Хулосаҳо ва пешниҳодҳои илмӣ дар асоси таҳлили интиқодии маводи назариявӣ ва амалии мавҷуда ташаккул ёфтаанд.

Асоснокии натиҷаҳои таҳқиқ дар мутобиқати онҳо ба ҳадаф, вазифа, объект ва предмети таҳқиқ, инчунин дар робитаи мантиқии масъалаҳои таҳқиқшаванда, таҳлили мукаммали сарчашмаҳои илмӣ ва амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ ифода меёбад. Ҳар як хулоса ва пешниҳоди илмӣ дар асоси таҳлили назариявӣ ва амалии масъалаҳои вобаста ба тактикаи гузаронидани азназаргузаронии.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқ. Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар он ифода меёбад, ки тамоми марҳилаҳои таҳқиқоти илмӣ мустақилона анҷом дода шудаанд. Аз ҷониби муаллиф интихоби мавзӯъ, асоснок намудани мубрамияти он, муайян намудани ҳадаф, вазифа, объект ва предмети таҳқиқ, таҳияи методология ва барномаи таҳқиқ, ҷамъоварӣ, омӯзиш ва таҳлили адабиёти илмӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ ва сарчашмаҳои дигари илмӣ мустақилона иҷро гардидааст.

Муаллиф асосҳои назариявии тактикаи гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодисаро таҳлил намуда, масъалаҳои мубрами марбут ба ташкили ин амали тафтишотиро мавриди омӯзиши комплексӣ қарор додааст. Дар ҷараёни таҳқиқ амалияи фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқи Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса таҳлил гардида, мушкилоти амалии мавҷуда муайян ва роҳҳои ҳалли онҳо аз нуқтаи назари криминалистика пешниҳод шудаанд.

Аз ҷониби довталаб хулосаҳои илмӣ ва пешниҳодҳои амалии ба такмили тактикаи гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса, истифодаи самараноки воситаҳои техникӣ-криминалистӣ, баланд бардоштани сифати ҷамъоварӣ, сабт ва баҳодиҳии далелҳо, инчунин такмили амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ равонашуда таҳия ва асоснок карда шудаанд.

Ҳамаи натиҷаҳои илмӣ, хулосаҳо ва пешниҳодҳои дар диссертатсия ифодашуда натиҷаи таҳқиқоти мустақилонаи муаллиф буда, дар онҳо саҳми шахсии довталаб пурра инъикос ёфтааст. Натиҷаҳои асосии таҳқиқот дар мақолаҳои илмӣ ва маърузаҳои муаллиф дар конференсияҳои илмӣ-назариявӣ ва илмӣ-амалӣ инъикос гардида, аз ҷониби ҷомеаи илмӣ мавриди муҳокима қарор гирифтаанд.

Ҳамин тариқ, саҳми шахсии довталаб дар таҳияи асосҳои назариявӣ, таҳлили амалияи ҳуқуқтатбиқкунӣ, пешниҳоди тавсияҳои илмӣ ва амалии вобаста ба такмили тактикаи гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса ва асоснок намудани роҳҳои баланд бардоштани самаранокии фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ифода меёбад.

Нашри натиҷаҳои таҳқиқ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ. Доир ба мавзуи диссертатсия ва моҳияти он диссертант 8 мақолаҳои илмӣ, аз ҷумла, 5 адади онҳо дар маҷаллаҳои тақризшавандаи тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 4 мақола дар нашрияҳои дигар ба табъ расонидааст. Аз ҷумла:

I. Мақолаҳое, ки дар маҷаллаҳои илмии тақризшаванда ва тавсиянамудаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба табъ расидаанд:

[1-М]. Файзуллозода А.Қ., Назаров А.Қ. Понятие, сущность и значение осмотра места происшествия [Текст] / А.К. Файзуллозода, А.Қ. Назаров // Юридический вестник. – 2024. – № 3(19). – С. 63-70. ISSN 2790-7570.

[2-М]. Файзуллозода А.К. Внедрение новейших техникокриминалистических средств в практику осмотра места происшествия [Текст] / А.К. Файзуллозода // Государствоведение и права человека. – 2023. – № 4(32). – С. 252-264. ISSN 2414 9217.

[3-М]. Файзуллозода А.Қ. Асосҳои илмӣ-методологии азназаргузарониичои ҳодиса дар илми криминалистика ва нақши он дар таъмини самаранокии тафтиши ҷиноят [Матн] / А.Қ. Файзуллозода // Маҷалаи давлатшиносӣ ва ҳуқуқи инсон. – 2026. – № 2 (42). –С. 409-416. ISSN 2414 9217.

[4-М]. Файзуллозода А.Қ. Истифодаи усулҳои муосири криминалистикӣ дар раванди ҷои ҳодиса [Матн] / А.Қ. Файзуллозода // Вестник Филиала Московского государственного университета имени М.В. Ломоносова в городе Душанбе. – 2026. –том-2, № 2(56). –С. 470-487. ISSN 2709-6246.

[5-М]. Файзуллозода А.Қ., Давлатов Б.С. Азназаргузаронии ҷои ҳодиса ҳангоми тафтиши ҷиноятҳо вобаста ба вайрон кардани қоидаҳои ҳаракат дар роҳ: масъаллаҳои амалӣ ва назариявӣ [Матн] / А.Қ. Файзуллозода, Б.С. Давлатов // Ахбори Суди Конститутсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон (маҷалаи илмӣ-иттилоотии ҳуқуқӣ). – 2026. – № 1(1). – С. 397-404. ISSN 2709-6246.

II. Мақолаҳои илмие, ки дар дигар нашрияҳои илмӣ чоп шудаанд:

[6-М]. Файзуллозода А.К. Криминалистические исследования осмотра места проишествия [Текст] / А.К. Файзуллозода // Материалы международной конференции посвященной 100-летию В.А. Ойгензихта «Правовое регулирование туризма инвестирования в Республике Таджикистан». – Душанбе, 2024. – С. 195-205.

[7-М]. Файзуллозода А.Қ. Мафҳум, принсип ва вазифаҳои азназаргузаронии ҷои ҳодиса [Матн] / А.Қ. Файзуллозода // Маводи конференсияи байналмилалии илмию назариявӣ дар мавзуъи «Зеҳни сунъӣ дар шароити иқтисодии рақамӣ ва нақши он ба рушди соҳибкорӣ» дар ҳошияи қатъномаи маҷмаи умуии СММ «Нақши зеҳни сунъӣ дар фароҳам овардани имконияти навин барои рушди устувор дар Осиёи марказӣ» аз 25 июли соли 2025 бо ибтикори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва эълони солҳои 2025-2030 «Солҳои рушди иқтисодӣ ва инноватсия ” (24-уми октябри соли 2025)». – Душанбе, 2025. – С. 272-276.

[8-М]. Файзуллозода А.Қ. Аҳамияти вазифа ва принсипҳои азназаргузаронии ҷои ҳодиса [Матн] / А.Қ. Файзуллозода // Ҳуқуқи инсон ва мушкилоти замони муосир: Маводи конференсияи байналмилалии илмию назариявӣ бахшида ба таҷлили Рӯзи байналмилалии ҳуқуқи инсон, 80-умин солгарди таъсисёбии СММ, эълони солҳои 2025-2030 «Солҳои рушди иқтисодӣ ва инноватсия» ва қабул гардидани қатъномаи маҷмаи умуии СММ зери унвони «Нақши зеҳни сунъӣ дар фароҳам овардани имконияти навин барои рушди устувор дар Осиёи марказӣ» (05-уми декабри соли 2025). – Душанбе, 2025. – С. 565-574.

Теъдоди маводи чопшуда ба банди 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30-юми июни соли 2021, № 267 (бо тағйиру иловаҳо аз 26 июли соли 2023, №295) тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад.

Арзёбии мазмуни диссертатсия ва дараҷаи ба итмом расидани он. Сохтор ва ҳаҷми диссертатсия. Мазмуни диссертатсия ба мавзӯъ, ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқот пурра мутобиқат намуда, масъалаҳои назариявӣ ва амалии вобаста ба таҳқиқоти криминалистии хусусиятҳои тактикаи гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса-ро фаро мегирад. Дар диссертатсия вазъи илмии масъала таҳлил гардида, асосҳои назариявӣ ва ҳуқуқии мавзӯъ мавриди омӯзиш қарор гирифта, таҷрибаи ҳуқуқтатбиққунӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳлил ва арзёбӣ шудааст. Дар заминаи натиҷаҳои таҳқиқ хулосаҳои илмӣ ва пешниҳодҳои амалие таҳия гардидаанд, ки барои такмили назарияи криминалистика,

қонунгузории мурофиавии ҷиноятӣ ва фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқ аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ доранд.

Маводи диссертатсия бо риояи пайдарпайии мантиқии таҳқиқ пешниҳод гардида, байни қисматҳои он робитаи муназзам таъмин шудааст. Ҳар як боб ва зербоб ба ҳалли вазифаҳои муайяни таҳқиқот равона гардида, дар маҷмуъ барои расидан ба ҳадафҳои диссертатсия мусоидат менамоянд. Хулосаҳои пешниҳодшуда аз мазмуни таҳқиқ мантиқан бармеоянд ва бо таҳлили назариявӣ, қонунгузорӣ ва амалияи ҳуқуқтатбиққунӣ асоснок карда шудаанд.

Диссертатсия таҳқиқоти илмии мустақил, ба анҷомрасида ва аз ҷиҳати назариявӣ ва амалӣ.

Аз рӯи сохтор диссертатсия аз муқаддима, се боб, ҳашт зербоб, хулоса, тавсияҳои амалӣ ва рӯйхати адабиёти истифодашуда иборат мебошад.

Дар боби якум — «Асосҳои назариявии азназаргузаронии ҷои ҳодиса» масъалаҳои назариявии институти криминалистии азназаргузаронии ҷои ҳодиса таҳлил гардидаанд. Дар зербоби якум мафҳум, моҳият ва аҳаммияти азназаргузаронии ҷои ҳодиса мавриди таҳқиқ қарор гирифта, нақши он дар ошкор ва таҳқиқи ҷиноятҳо муайян карда шудааст. Зербоби дуюм ба омӯзиши мақсад, вазифа ва принсипҳои азназаргузаронии ҷои ҳодиса бахшида шудааст.

Дар боби дуюм — «Хусусиятҳои истифодаи техникаи криминалистӣ ва инноватсионӣ ҳангоми азназаргузаронии ҷои ҳодиса» масъалаҳои вобаста ба таъминоти техникӣ-криминалистии ин амали тафтишотӣ ва истифодаи дастовардҳои муосири илмӣ-техникӣ мавриди таҳлил қарор гирифтаанд. Дар зербоби якуми ин боб воситаҳо ва усулҳои техникӣ-криминалистии истифодашаванда ҳангоми азназаргузаронии ҷои ҳодиса баррасӣ гардида, дар зербоби дуюм имкониятҳои истифодаи технологияҳои инноватсионӣ дар раванди ошкор, сабт ва таҳқиқи осори ҷиноят таҳлил шудаанд.

Дар боби сеюм — «Тактикаи криминалистии азназаргузаронии ҷои ҳодиса ва давраҳои он» хусусиятҳои тактикии гузаронидани азназаргузаронии ҷои ҳодиса мавриди таҳқиқ қарор гирифтаанд. Зербоби якум ба марҳилаи омодагии азназаргузаронии ҷои ҳодиса, ташкили гурӯҳи тафтишотӣ ва масъалаҳои омодасозии воситаҳои зарурӣ бахшида шудааст. Зербоби дуюм тактикаи давраи таҳлилии азназаргузаронии ҷои ҳодисаро дар бар гирифта, тартиб ва усулҳои бевоситаи омӯзиши вазъияти ҷои ҳодиса таҳлил шудаанд. Зербоби сеюм

ба таҳқиқоти криминалистии давраи натиҷагирии азназаргузаронии ҷои ҳодиса, аз ҷумла тартиби сабт, баҳодиҳӣ ва истифодаи натиҷаҳои бадастомада бахшида шудааст.

Дар маҷмӯъ, сохтор ва мазмуни диссертатсия ба ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқот мутобиқат дошта, натиҷаҳои бадастомада дорои аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ мебошанд.

Ҳаҷми умумии диссертатсия 204 саҳифаи матни компютериро ташкил медиҳад.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Диссертатсияи Файзуллозода Айнулло Қудратулло дар мавзуи «Таҳқиқоти криминалистии хусусиятҳои тактикаи азназаргузаронии ҷои ҳодиса», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ. ба талаботи қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз 30 сентябри соли 2021, №7 тасдиқ шудааст, мувофиқат мекунад.

Мутобиқати тахассусии довталаб ба дараҷаи илмӣ. Тахассуси илмии Файзуллозода Айнулло Қудратулло ба ихтисоси илмиии дархостшаванда 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ мувофиқат мекунад. Таҳқиқоти диссертатсионӣ аз ин ҷиҳат қобили дастгирӣ мебошад.

Эродҳо ва ҳолатҳои баҳсталаб доир ба диссертатсия.

1. Дар диссертатсия масъалаҳои тактикаи давраҳои алоҳидаи азназаргузаронии ҷои ҳодиса ба таври муфассал таҳқиқ шудаанд, вале баъзе тавсияҳои амалии пешниҳодшуда барои татбиқи мустақим дар фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқ метавонанд бо мисолҳои бештар аз таҷрибаи воқеии тафтишотӣ тақвият дода шаванд.

2. Дар зербоби 1.2 «Мақсад, вазифа ва принсипҳои азназаргузаронии ҷои ҳодиса» муаллиф масъалаҳои муҳими назариявиро таҳлил намудааст, вале масъалаи гурӯҳбандии принсипҳои криминалистӣ ва мурофиавии азназаргузаронии ҷои ҳодиса метавонист бо пешниҳоди мавқеи муаллифӣ дақиқтар асоснок карда шавад.

3. Дар боби сеюм «Тактикаи криминалистии азназаргузаронии ҷои ҳодиса ва давраҳои он» масъалаҳои марҳилаҳои омодагӣ, таҳлилӣ ва натиҷагирии азназаргузаронӣ дуруст гурӯҳбандӣ шудаанд. Вале байни марҳилаи таҳлилӣ ва марҳилаи натиҷагирӣ баъзе масъалаҳо, аз ҷумла

тартиби гузариш аз ҷамъоварии иттилоот ба баҳодиҳии криминалистии он, метавонистанд бо мисолҳои амалияи тафтишотӣ бештар равшан карда шаванд.

Бо вуҷуди эродҳои зикршуда, онҳо бештар хусусияти тавсиявӣ ва баҳсӣ дошта, ба натиҷаҳои асосии диссертатсия таъсири манфӣ намерасонанд. Таҳқиқоти анҷомдодашуда дорои навгонии илмӣ, аҳаммияти назариявӣ ва амалӣ буда, саҳми муайянро дар рушди илми криминалистика ва такмили амалияи тафтиши ҷиноятҳо мегузорад.

Автореферати диссертатсия тибқи тартиби муқарраршуда барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ таҳия гардида, мазмуни асосии кори таҳқиқро инъикос менамояд ва дар он, натиҷаҳои назарраси илмӣ асоснок гардида, шарҳи пурраи худро ёфтаанд.

Хулосаи умумӣ оид ба диссертатсия. Хулоса, диссертатсияи Файзуллозода Айнулло Қудратулло дар мавзуи «Таҳқиқоти криминалистии хусусиятҳои тактикаи азназаргузаронии ҷои ҳодиса», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ дар сатҳи зарурии илмӣ анҷом ёфта, аз ҷиҳати мазмун ба талаботи мавҷуда мутобиқ мебошад.

Диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мувофиқ буда, муаллифи он ба дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 5.5.12. Криминалистика; фаъолияти судӣ-экспертӣ; фаъолияти оперативӣ-ҷустуҷӯӣ сазовор мебошад.

Тақризи муассисаи пешбар дар асоси муқарраротӣ бандҳои 76-79 ва 81-и Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 (бо тағйиру иловаҳо аз 26 июли соли 2023, №295) тасдиқ шудааст, таҳия ва пешниҳод шудааст.

Диссертатсия ва автореферат дар семинари ғайринавбати васеи илмӣ-назариявии кафедраи ҳуқуқи мурофиаи ҷиноятии ва криминалистикаи факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи (Славянии) Россия Тоҷикистон баррасӣ шудааст. Суратҷаласаи ғайринавбатии семенари васеи илмӣ-назариявӣ таҳти №1 аз 21 августи соли 2026.

Тақризи муассисаи пешбар аз ҷониби Ҳамроев Шуҳрат Садирович, доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор, декани факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи (Славянии) Россия ва Тоҷикистон, дар

семинари ғайринавбатии васеи илмӣ - назариявӣ кафедра баррасӣ, муҳокима ва ҷонибдорӣ шудааст. Дар семинари ғайринавбатии васеи илмӣ - назариявӣ кафедра аз 10 нафар иштирок доштанд: 10 нафар. Натиҷаи овоздиҳӣ: «тарафдор» - 10, «зид» - нест, «бетараф» - нест. Суратҷаласаи ғайринавбатии кафедра таҳти № 1 аз 21 августи соли 2026.

Раиси семинари васеи илмӣ- назариявӣ:
Муваққаттан иҷрокунандаи вазифаи
мудири кафедраи ҳуқуқи мурофиаи
ҷиноятӣ ва криминалистика
номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ, дотсент Назарзода Р.Ғ.

Ташхисгар:
Декани факултети ҳуқуқшиноси
доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ, профессор Ҳамроев Ш.С.

Котиби ҷаласа:
Муаллими кафедраи ҳуқуқи мурофиаи
ҷиноятӣ ва криминалистика Холзода А.Х.

Имзои Хамроев Ш.С., Назарзоад Р.Ғ. ва котиби ҷаласа Холзода А.Х. -ро тасдиқ менамоям:
Муовини сардори шуъбаи кадрҳои
Донишгоҳи (Славянии) Россия ваТоҷикистон Боровицкая Л.А.

«21» августи 2026 сол

Телефон: (+992) 37 221-35-50
Почтаи электронӣ: p.rektora@mail.ru
Ҷойгиршавӣ: 734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, Душанбе, кӯчаи Мирзо Турсунзода, 30.